

Doe-pakket 'Kinderopvang voor iedereen'

Met een lokaal netwerk aan de slag om kinderopvang
toegankelijker te maken in je gemeente

DE SOCIALE FUNCTIE VAN KINDEROPVANG

De laatste jaren wordt meer aandacht gegeven aan de sociale functie van kinderopvang. Terecht ook. De kinderopvang heeft een maatschappelijke opdracht en moet voor alle gezinnen toegankelijk zijn, ook de meest kwetsbare.

Uit onderzoek is gebleken dat kwaliteitsvolle kinderopvang heel veel kansen kan bieden aan kinderen uit kwetsbare gezinnen. Ook voor de ouders is de kinderopvang belangrijk. Het biedt hen de kans te werken, zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt of tijd te maken voor individuele ontplooiing en ze komen in een netwerk van andere ouders en professionals terecht.

HET BELANG VAN SAMENWERKEN

Veel voorzieningen zetten dan ook in op een meer laagdrempelig beleid. Naast regelgevende zaken die zijn vastgelegd (voorrangsgroepen, prijs van de opvang, individueel verminderd tarief, ...), zorgen veel voorzieningen ook voor een warme opvang voor elk kind. Respect voor diversiteit staat centraal en gezinnen met verschillende achtergronden zijn welkom in de opvang (anderstaligen, gezinnen in armoede, met een beperking, ...).

Voorzieningen realiseren een toegankelijke kinderopvang echter niet alleen op hun eilandje maar door samen te werken met elkaar en met verschillende partners. Lokale samenwerking is noodzakelijk om de sociale functie van kinderopvang waar te maken. Dit kan via het Lokaal Overleg Kinderopvang (zie verder), maar evengoed via de samenwerking in het kader van het Huis van het Kind of via een lerend netwerk met lokale partners.

HET LOKAAL OVERLEG KINDEROPVANG

Het Lokaal Overleg kinderopvang is een formeel netwerk tussen lokale partners.

- Vanuit zijn adviesfunctie is het Lokaal Overleg Kinderopvang heel belangrijk voor de realisatie van de sociale functie van de kinderopvang. Het lokale bestuur kan het Lokaal Overleg Kinderopvang om advies vragen over de programmatie van de opvangplaatsen. Deze programmatie is bepalend voor de beschikbaarheid van plaatsen voor kwetsbare gezinnen.
- Het Lokaal Overleg Kinderopvang is een netwerk. Alle plaatselijke organisaties die met kinderen of gezinnen werken of deze vertegenwoordigen, vinden er elkaar om samen te werken. Organisaties die met kwetsbare gezinnen werken of deze gezinnen vertegenwoordigen, zoals de verenigingen waar armen het woord nemen of Kind en Gezin, kunnen lid zijn van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Hun aanwezigheid heeft vaak een sterke invloed op de afspraken die er gemaakt worden.
- Het Lokaal Overleg Kinderopvang kan als netwerk ook bijdragen tot de professionalisering van de kinderopvang, door bijvoorbeeld samen vorming aan te bieden aan de kinderbegeleiders en door afspraken te maken over de onderlinge samenwerking en doorverwijzing.

WAAROM DIT DOE-PAKKET?

Met dit pakket willen we deze lokale netwerken aansporen en ondersteunen om de sociale functie van kinderopvang op de agenda te plaatsen. Samen met verschillende partners kunnen jullie het verschil maken voor de meest kwetsbare gezinnen door:

- kennis te maken met het belang van de sociale functie van kinderopvang
- samen over te gaan tot actie om de kinderopvang toegankelijker te maken

Het pakket wil dit faciliteren door een praktische leidraad aan te bieden aan de trekker of voorzitter van het netwerk.

VRAGEN VOORAF

Om het overleg voor te bereiden, kan je best vooraf stilstaan bij de volgende vragen:

- Hoever staan jullie vandaag als lokaal netwerk in het beleid rond sociale functie? Eens je weet waar jullie staan, is het makkelijker om te bepalen wat de noden zijn en hoe hierop best kan ingespeeld worden:
 - Dit onderwerp kwam nog niet expliciet aan bod
 - Dit is ooit wel al eens ter sprake gekomen, maar er is niet echt iets mee gedaan
 - We hebben dit in het verleden al geagendeerd en daar ook een aantal acties aan gekoppeld
 - Er is een uitgewerkt beleid met doelstellingen en acties die regelmatig opgevolgd worden

Is het onderwerp nog niet echt aan bod gekomen, dan start je best met de modules 'omgevingsanalyse' en 'sociale functie'. De modules 'toegankelijkheid' en 'samenwerken met toeleiders' zijn bedoeld om dieper in te gaan op bepaalde facetten en acties te verfijnen.

- Wie is er vertegenwoordigd in het netwerk? Welke actoren en partners zijn er nodig om het thema van de sociale functie te bespreken?
 - Zijn er mensen uit verschillende doelgroepen vertegenwoordigd in het netwerk? Ouders, gezinnen in armoede, mensen met een andere origine, ouders van kinderen met een beperking, (of hun verenigingen)... ? Hun participatie betekent een toegevoegde waarde voor elk van de modules.
 - Zijn er in het netwerk mensen die ervaring hebben met het werken aan de sociale functie? Je kan hen vragen om hun expertise te delen. Eventueel kunnen zij één of meerdere modules inleiden of geven. Als je beroep kan doen op de kennis die in het netwerk aanwezig is, is dit een meerwaarde. Dit geeft ook erkenning aan de inzet van voorzieningen en personen voor de sociale functie van kinderopvang.
 - Wil je enkel ingaan op zaken die met kinderopvang te maken hebben of zie je de sociale functie ook ruimer bijvoorbeeld in kader van vrije tijd of onderwijs ? In dat geval betreft je best ook andere actoren.
- Is er nood aan meer expertise om het doe-pakket toe te passen ? Hulp inschakelen van een vormingsorganisatie kan een goed idee zijn om te starten.

INHOUD EN OPBOUW

Er zijn vier verschillende modules:

1. Omgevingsanalyse

Duur	1u20
Inhoud	Een blik op de Vlaamse en gemeentelijke cijfers rond de sociale functie van kinderopvang. Welke groepen zijn ondervertegenwoordigd in de kinderopvang? Hoe zit dat in de eigen gemeente?
Extra	Deze module vraagt een grondige voorbereiding. Je verzamelt en analyseert best op voorhand alle info met betrekking tot jouw gemeente. Dit is de enige module die je best voor de andere modules gebruikt.

2. Wat is sociale functie van kinderopvang?

Duur	2u
Inhoud	Inhoudelijke kennismaking met de verschillende aspecten van de sociale functie van de kinderopvang en de betekenis daarvan voor kinderen en ouders.
Extra	Deze module is aan te raden als er binnen het netwerk nog weinig kennis en ervaring is met het thema.

3. Samenwerken met toeleiders

Duur	1u20
Inhoud	Toegankelijke kinderopvang is kinderopvang genesteld in een netwerk van organisaties en diensten. Welke mogelijke partners zijn nuttig om een goede samenwerking mee uit te bouwen en hoe pakken we dit aan?
Extra	Deze module is aan te raden als je dieper wil ingaan op het uitbouwen en versterken van een lokaal netwerk met relevante toeleiders.

4. Toegankelijkheid

Duur	2u
Inhoud	Zichtbare en onzichtbare drempels in het opvangaanbod kunnen de toegankelijkheid voor gezinnen belemmeren. Deze module biedt een kader om deze drempels te ontdekken, te begrijpen en in de mate van het mogelijke via gezamenlijke actie weg te werken.
Extra	Deze module is aan te raden als je graag werk wil maken van concrete acties om drempels aan te pakken zoals bvb afspraken maken rond opnamebeleid.

Elke module is opgevat als een concreet doe-pakket (inclusief methodieken) voor de organisatie van een overleg en is op dezelfde manier opgebouwd:

1. Inleiding
2. Doelstellingen
3. Overzicht van het verloop
4. Uitwerking
5. Werkinstrumenten
6. Meer weten

Bij elke module hoort een kant-en-klaar powerpoint als basis voor de begeleiding van het overleg. Vul deze powerpoint tijdens de voorbereiding aan met je eigen informatie.

TIPS VOOR GEBRUIK

- Start steeds met de module 'Omgevingsanalyse'
- Afhankelijk van de noden of knelpunten in jouw gemeente, kan je vrij bepalen welke andere module je daarna volgt
- De modules zijn afzonderlijk te gebruiken en hoeven ook niet per se na elkaar gebruikt te worden
- Zet de modules naar je eigen hand. Voel je vrij om zelf gebruik te maken van andere methodieken of materialen. Dit is enkel een hulpmiddel
- Kies er beter één module uit waar je langere tijd op inzet dan zo snel mogelijk alle modules te doorlopen
- Als het te omslachtig of te tijdrovend is om de modules te agenderen op de vergaderingen van het Lokaal Overleg Kinderopvang, kan je er ook voor kiezen om aan de slag te gaan in een kleinere werkgroep en tussentijds terug te koppelen aan de plenaire vergadering
- Neem als trekker of voorzitter voldoende tijd voor de voorbereiding en laat je ondersteunen als je dit nodig hebt